

Siseministri määruse „Siseministri 3. oktoobri 2014. aasta määruse nr 42 „Päästeameti põhimäärus“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Siseministri määruse „Siseministri 3. oktoobri 2014. aasta määruse nr 42 „Päästeameti põhimäärus“ muutmise“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) on töötatud välja Vabariigi Valitsuse seaduse § 42 lõike 1 alusel.

Eelnõus kavandatud põhimuudatused on:

- 1) sätestada Päästeameti (edaspidi *PäA*) tegevused elanikkonnakaitse kavandamisel ja koordineerimisel;
- 2) anda edaspidi staažimärke iga viieaastase teenistusaasta täitumisel peale päästeteenistujate ka teistele PäA ametnikele ja töötajatele (edaspidi *teenistuja*);
- 3) täpsustada osakondade ülesandeid, sealhulgas lisada elanikkonnakaitsealased tegevused ning luua rahvusvahelise koostöö osakond;
- 4) korrastada muid teenistusküsimusi puudutavaid sätteid.

Muudatusel on positiivne mõju. Muudatus tagab parema selguse ülesannetes, mida PäA täidab eriseaduste alusel, kuid mida seni ei ole põhimääruses otsesõnu toodud. Need ülesanded jagunevad eri osakondade vahel, mis alluvad peadirektori eri asetäitjatele. Samuti hoiab ja suurendab muudatus nende PäA ametnike ja töötajate motivatsiooni, kes ei ole päästeteenistujad, sest edaspidi väärtustatakse ka nende staaži sarnaselt päästeteenistujatele.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on PäA ettepaneku alusel ning koostöös Päästeameti ja Siseministeeriumi elanikkonnakaitse osakonnaga koostanud ning selle juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kertu Nurmsalu (kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee, tel 612 5084). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Tõlkebüroo eesti keele toimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud „Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga 2023–2027“, muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõul on puutumus:

- 1) Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (avaldamismärkega RT I, 30.12.2024, 1) § 1 punktiga 9, millega täiendati Siseministeeriumi valitsemisala elanikkonnakaitse kavandamise ja koordineerimise ülesandega;
- 2) Vabariigi Valitsuse 16. jaanuari 2025. aasta määruse nr 4 „Vabariigi Valitsuse 31. mai 2012. a määruse nr 39 „Siseministeeriumi põhimäärus“ muutmise“ (avaldamismärkega RT I, 22.01.2025, 1) § 1 punktiga 10, millega täiendati Vabariigi Valitsuse 31. mai 2012. a määruse nr 39 „Siseministeeriumi põhimäärus“ 2. jagu elanikkonnakaitse valdkonnaga;

- 3) Siseministri 20. detsembri 2024. aasta määruse nr 18 „Siseministri 4. oktoobri 2019. aasta määruse nr 32 „Sisekaitseakadeemia põhimäärus” muutmine (avaldamismärkega RT I, 17.12.2024, 18) § 1 punktiga 2, mille kohaselt on Sisekaitseakadeemia ülesanne ametnike ja töötajate värbamine ka PÄA-le.

Eelnõu järgi muudetakse siseministri 3. oktoobri 2014. aasta määrust nr 42 „Päästeameti põhimäärus“ (edaspidi *PÄA põhimäärus*) avaldamismärkega RT I, 09.07.2024, 4.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb ühest paragrahvist.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse PÄA põhimääruse § 4 lõiget 5. Kehtiva regulatsiooni järgi on PÄA-l päästeteenistujate staažimärgid. Uue regulatsiooniga võib staažimärke anda igale PÄA teenistujale juhul, kui tal täitub viis teenistusaastat ja sealt edasi iga järgnev viies teenistusaasta. Samuti ei nähta enam ette ülempiiri, mis praegu on 45 teenistusaastat. Ei ole välistatud, et teenistuja on PÄA-s ka 50, 55 jne aastat.

Staažimärgi kujundus jääb endiselt kolme olemasoleva värvilahendusega:

- 5-, 10- ja 15-aasta värvilahendus on ühesugune, vastava teenistusaasta numbriga;
- 20- ja 25-aasta värvilahendus on ühesugune, vastava teenistusaasta numbriga;
- 30 ja enama aasta värvilahendus ühesugune, vastava teenistusaasta numbriga.

Need, kellel on määruse jõustumise hetkel õigus staažimärgile, kuid kes ei ole seda seni saanud, sest ei ole olnud päästeteenistujad, antakse esmakordselt tema suurimat viiega jagunevat teenistusaastat näitav staažimärk.

Eelnõu punktiga 2 tehtav muudatus on seotud punkti 1 muudatusega. Selle kohaselt on edaspidi päästeteenistuja staažimärgi asemel staažimärk, mida antakse kõikidele PÄA teenistujatele kindlaviiega jaguneva teenistusaasta täitumisel.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse PÄA põhimääruse §-s 6 toodud ingliskeelset nimetust, mis praegu on *Estonian Rescue Board*. Ameti uus ingliskeelne nimetus on *Estonian Rescue Services Agency*. Kehtivas sõnastuses kasutatud *Board* oli asjakohane 1990-ndatel, mil PÄA täitis päästeasutusi koordineerivat rolli. Toona oli päästeteenuse osutamine korraldatud maavalitsuste hallatavate asutuste kaudu, millel puudus suhe Riigi Päästeametiga. Riigi Päästeameti ülesanded olid peamiselt regulatiivse ja nõustava ehk nõukogu-/nõukojalaadse iseloomuga. Nüüdseks on päästevaldkond läbinud hulga mahukaid ümberkorraldusi ning seega tuleb meie võõrkeelsed vasted ümber sõnastada, et tõhustada väliskoostööd.

Kui võrrelda sõnu *Agency* ja *Service*, siis viimast kasutatakse rahvusvaheliselt rohkem, näiteks Lätis: *State Fire and Rescue Service*, Poolas: *State Fire Service*, Ukrainas: *State Emergency Service*. PÄA-l on aga tsentraalne struktuur, mille nimetus peaks hõlmama nii teenuste arendamist kui ka osutamist.

Agency on ingliskeelse vastena näiteks Rootsis *Civil Contingencies Agency* (varem *Swedish Rescue Services Agency*) ja Taanis *Danish Emergency Management Agency*. Sõna *Agency* kasutatakse ennekõike neis riikides, kus tsentraalne terviklik süsteem puudub ja on vaid keskne asutus, kellele ükski riigi päästeüksus ei allu (Rootsi, Norra, Taani jt). Sõna *Service* viitab teenuse osutamisele ja seega sobib eestikeelse „päästekeskus“ sisuliseks vasteks. Regionaalsete

päästekeskuste ülesanne on teenuste osutamine ning seetõttu on ingliskeelse vastena käibel näiteks *Northern Regional Rescue Service*. PÄA tervikuna hõlmab nii teenuste arendamist kui ka osutamist, mistõttu ainult *Service* organisatsiooni üldnimetuses oleks eksitav. Eesti ametiasutustes on hetkeseisuga vastet *Agency* ametlikult kasutatud Kaitseressursside Ameti ja Ravimiameti tõlgetes.

Eelnõu punktiga 4 täiendatakse PÄA ülesandeid ja lisatakse elanikkonnakaitsealase ülesannete täitmine. Hoolimata asjaolust, et kehtivas põhimääruses ei sätestata otsesõnu PÄA ülesandena elanikkonnakaitset, ei ole tegemist PÄA jaoks uue ülesandega. Riigikogus 22.02.2023 heakskiidetud dokumendis „Eesti julgeolekupoliitika alused“¹ on määratletud: „Elanikkonnakaitse eesmärk on toetada inimesi kriisis, sealhulgas sõjaolukorras, ning suurendada inimeste valmisolekut kriisides iseseisvalt toime tulla. Elanikkonnakaitse kriisiajal tähendab riigi ja ühiskonna valmisolekut ohuteavituseks, päästetöödeks, evakuaatsiooniks, varjumiseks, esmaabiks ja katastroofimeditsiiniks, vältimatuks sotsiaalabiks, psühhosotsiaalseks kriisiabiks ning muuks elanikele hädavajalikuks abiks.“

Päästeameti ülesanded elanikkonnakaitse korraldamiseks tulenevad mitmest seadusest:

- hädaolukorra seaduse [§-s 5](#) on sätestatud kriisireguleerimise korraldus regionaalsel tasandil ja [§-s 16](#) on sätestatud ulatusliku evakuaatsiooni korraldamine;
- päästeseaduse [§ 5](#) lõike 1 punkti 1 kohaselt on Päästeameti ülesanne päästetöö tegemine maismaal ja siseveekogudel, kui muudes seadustes ei ole sätestatud teisiti;
- elektroonilise side seaduse [§-s 105¹](#) on sätestatud ohualapõhine kiire ohuteavitus.

Ka Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2019. a kabinetinõupidamise otsusega peeti vajalikuks arendada avalike varjumiskohtade võimet olemasoleva taristu baasil ja toetada varjumise eksperdirühma ettepanekut, et varjumiskohtade võime eest vastutav asutus on Päästeamet.

Vabariigi Valitsuse seaduse § 66 lõike 1 kohaselt on elanikkonnakaitse kavandamine ja koordineerimine Siseministeeriumi valitsemisala tegevus ning õige on, et korralduslikud küsimused jäävad PÄA kanda. Vabariigi Valitsusele on esitatud hädaolukorra seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste täiendamise seadus², millega nähakse ette, et PÄA koordineerib viivitamatu ohuteate edastamiseks valmistumist, korraldab varjumist ning teeb riiklikku järelevalvet varjumiskohale, varjendile ja varjumisplaanile kehtestatud nõuete üle. Lisaks koostatakse tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu³, millega nähakse PÄA-le ette ülesandeid riskianalüüside ja kriisiplaanide kooskõlastamisel, kriisilukorra lahendamisel, viivitamatu ohuteate edastamisel, varjumise valmistumisel ja selle läbiviimisel, ulatuslikuks evakuaatsiooniks valmistumisel jne.

Eelnõu punktiga 5 muudetakse peadirektori asendajate regulatsiooni. Kehtiva sõnastuse kohaselt asendab peadirektori äraolekul teda peadirektori asetäitja. Eelnõu kohaselt asendab peadirektori äraolekul teda peadirektori asetäitja või peadirektori määratud struktuuriüksuse juht.

Eelnõu punktiga 6 võimaldatakse suurendada peadirektori asetäitjate arvu kuni kolmeni, praeguse kahe asemel. Samas jäetakse PÄA-le paindlikkus otsustada ise, kas on igal juhul vaja kolme peadirektori asetäitjat või saab PÄA oma ülesanded jagada kahe või isegi ühe asetäitja

¹ Riigikogu otsuse „„Eesti julgeolekupoliitika alused“ heakskiitmine“ lisa, [„Eesti julgeolekupoliitika alused“](#), lk 7. Vaadatud 29.04.2025.

² Eelnõude infosüsteem eelnõu toimik [24-1098](#). Vaadatud 29.04.2025.

³ Eelnõude infosüsteem eelnõu toimik [21-0915](#). Vaadatud 29.04.2025.

vahel. Kui selgub, et kolme ametikoha järele vajadust ei ole, siis ei pea selleks muutma PÄA põhimäärust.

Küll aga on praegu vajalik suurendada asetäitjate piirarvu. Kuna PÄA-le on lisandunud elanikkonnakaitse valdkonna täpsemaid ülesandeid ja uusi ametikohti ning valdkonna arendustegevuste maht on kasvanud, on PÄA põhiülesannete hulk ja tegevuste maht suurenenud. Elanikkonnakaitse ülesanded on jaotatud kõigi struktuuriüksuste vahel. Nende lisandumine ei ole vähendanud seniste põhiülesannete mahtu. Uute kohustuste variatiivsus ja maht ning elanikkonnakaitse valdkonna vastutuse lisandumine on oluliselt suurendanud strateegilise tasandi juhtimise vajadust ning koormust.

Praegu on kummagi peadirektori asetäitja vahetus alluvuses üle 10 inimese (sh 12 struktuuriüksust ja 3 ilma struktuuriüksuseta valdkonda). Selline juhtimisulatus toimib stabiilses keskkonnas ja ülesannete püsivuse tingimustes, kuid ka siis on puhkuste ajal asendamiste korral strateegilise juhtimise võimekus ebapiisav. Päästeameti lisandunud ülesanded ja elanikkonnakaitse juhtasutusena kasvanud roll vajab tippjuhtkonna suuremat panust rahvusvahelisse koostöösse, riikliku tasandi partnerasutustega suhtlusse, valdkondade strateegilisse juhtimisse, struktuuriüksuste koostöö kujundamisse, eelarve juhtimisse, avalikkusega suhtlemisse ning oma meeskondade arendamisse ja toetamisse.

Muudatuse tulemusena vähendatakse peadirektori asetäitjate juhtimisulatus ja seeläbi suurendatakse strateegilise juhtimise rolli valdkondade juhtimisel. Peadirektori asetäitjate vastutusvaldkonnad ja neile alluvad struktuuriüksused kinnitab ka edaspidi peadirektor käskkirjaga. Uue ümberjaotuse tulemusena on kavas luua uus vastutusjaotus, mille esialgne kavandatav lahendus on järgmine: ohutuskultuur (ennetus, ohutusjärelevalve, kommunikatsioon, vabatahtlikud, muuseum), kriisivalmidus (päästetöö, demineerimine, kriis, rahvusvaheline koostöö, julgeolek) ja haldus (arendus, haldus, rahandus, personal, õigus).

Eelnõu punktiga 7 sõnastatakse ümber peadirektori asetäitja õigus anda oma vastutusvaldkonna, sealhulgas päästkeskuse töö korraldamiseks oma pädevuse piires õigusaktide alusel suulisi ja kirjalikke korraldusi. Muudatus on tehniline, sest ühtlustatakse sõnastust.

Eelnõu punktidega 8–10 muudetakse struktuuriüksuse juhi töökorraldust vastavalt asutuse praktikale. PÄA põhimääruse § 12 lõike 1 punkti 6 kohaselt teeb struktuuriüksuse juht peadirektori asetäitjale ettepanekuid struktuuriüksuse struktuuri, koosseisu ja töökorralduse kohta. Eelnõu **punkti 8** kohaselt tuleb ettepanekud esitada vahetule juhile.

PÄA põhimääruse § 12 lõike 1 punkti 7 kohaselt teeb struktuuriüksuse juht peadirektori asetäitjale ettepanekuid ergutuste kohaldamiseks, ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks ja distsiplinaarkaristuse määramiseks ning muudes personaliküsimustes. Eelnõu **punkti 9** kohaselt tuleb vastavad ettepanekud esitada peadirektorile.

Eelnõu **punktiga 10** täpsustatakse § 12 lõike 1 punkti 10, mille kohaselt täidab struktuuriüksuse juht peadirektori või peadirektori asetäitja antud ülesandeid vastavalt alluvusele.

Eelnõu punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks PÄA põhimääruse § 13 lõige 2, mille kohaselt on päästkeskuse juhil õigus arvata vabatahtlikuks päästjaks saada soovija vabatahtlikuks päästjaks ja vabastada vabatahtlik päästja vabatahtliku päästja staatusest. Selle regulatsiooni järele PÄA põhimääruses puudub vajadus. Päästeseaduse [§-ga 36](#) reguleeritakse vabatahtlikuks–s.t nii vabatahtlikuks päästjaks kui ka abidemineerijaks–võtmist. Eelnimetatud seadusesättega antakse

see õigus PÄA-le. Seega on seadusega see õigus PÄA-le juba antud, selle täpsem korraldamine on PÄA kui haldusorgani sisepädevus ja selle topeltreguleerimine PÄA põhimääruses on sisutühi.

Eelnõu punktidega 12–27 täpsustatakse või täiendatakse PÄA struktuuriüksuste ülesandeid ja ühtlustatakse sõnastust. Näiteks kehtiva sõnastuse kohaselt on PÄA struktuuriüksuste põhiülesanne teha oma teiste põhiülesannete täitmiseks vajalikku koostööd muude riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse üksuste, eraõiguslike juriidiliste isikute, välisriikide asjaomaste ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega oma pädevuse piires. PÄA põhimäärusega kehtestatakse struktuuriüksuste põhiülesanded ja seega ei saa struktuuriüksusel olla veel teisi põhiülesandeid. Seetõttu teevad struktuuriüksused eelnõu kohaselt vajalikku koostööd oma ülesannete täitmiseks, mitte oma teiste põhiülesannete täitmiseks.

Punktidega 12 ja 13 muudetakse kommunikatsiooniosakonna ning personali ja asjaajamise osakonna nimed vastavalt ohuteavituse ja kommunikatsiooniosakonnaks ning personaliosakonnaks. Ohuteavituse ja kommunikatsiooniosakonna nimi kajastab täpsemalt osakonna praeguseid põhitegevusvaldkondi, vastutuse ja arendustegevuste fookust. Personaliosakond aga annab lihtsamalt ja selgemalt edasi osakonna ülesandeid. Personalitöö hõlmab muu hulgas asjaajamist, mistõttu ei ole vaja seda osakonna nimetuses eraldi välja tuua. **Punktis 21** esitatakse nii ohuteavituse ja kommunikatsiooniosakonna kui ka personaliosakonna täpsustatud ülesanded.

Ohuteavituse ja kommunikatsiooniosakonnale lisandub peale praeguse kommunikatsiooniosakonna ülesannete loetelu uus ülesanne ohuteavituse valdkonnas. Osakonna ülesannetest suurema osa moodustavad tegevused, mille eesmärk on teavitada elanikkonda kriisi ajal, ning selle keskmes on elanikkonnakaitse arenduste raames ohuteavituse teenuse ja protsesside arendamine, mis hõlmab kõiki riigi ohuteavituse kanaleid, millest otseselt Päästeameti vastutusel on ohusireenide võrgustik, ohuteavituste liidesed eri rakendustesse ja veebileht olevalmis.ee ning sisuliste protsesside poolelt ka EE-ALARM-i SMS-teavitused ja muud praegu arendatavad ohuteavituse vahendid. Ohuteavituse protsesside arendamise üks osa on ka see, et ohuteavitust kasutatakse ühtsetel põhimõtetel, mille väljatöötamine on samuti osakonna ülesanne. Ühtsete põhimõtete väljatöötamine hõlmab muu hulgas nende ajakohasena hoidmist ning seega vajadust mööda ka nende muutmist ja konkreetsete huvirühmade teavitamist muudatustest. Osakonna struktuur ja tööprotsessid alates operatiivteavitusest ja meediateenindusest ning lõpetades riskikommunikatsiooni tegevuste ja arendustega on üles ehitatud kriisiks valmistumise ja kriisiaegse toimimise vajaduste järgi.

Võrreldes kehtiva sättega on selgelt välja toodud ohuteavitusega seotud vastutus ning sellega lõikuvalt kriisi- ja riskikommunikatsiooni teenuste arendamine. Eraldi on esile toodud vastutus ameti riskikommunikatsiooni ja muude digitaalsete omakanalite arendamise ning sisu koordineerimise eest. Välja on jäetud ameti tegevusvaldkonna sündmuste kommunikatsiooni korraldamine ja koordineerimine, sest see sisaldub punktis, milles nähakse osakonna vastutusena ette ameti tegevust puudutava teavituse korraldamine.

Personaliosakonna ülesannete loetelus ei ole enam eraldi välja toodud personalialanalüüsi ja planeerimise korraldamist ning personali värbamise ja valiku korraldamist. Küll aga lisandub personaliosakonna ülesannete loetellu personalialase tegevuse korraldamine ja koordineerimine. Sisekaitseakadeemia põhimääruse⁴ kohaselt värbab PÄA teenistujaid edaspidi Sisekaitseakadeemia, kes ühtlasi arendab ja rakendab Siseministeeriumi valitsemisala asutuste

⁴ Siseministri 4. oktoobri 2019. a määrus nr 32 „Sisekaitseakadeemia põhimäärus“ – [RT I, 08.10.2019, 12.](#)

karjäärisüsteemi. Samal ajal tagab personaliosakond vajaliku personali PÄA ülesannete täitmiseks. Seega osaleb osakond Sisekaitseakadeemia le vÄrbamistellimuste esitamise ja personali valiku protsessis ning teeb tulevikku suunatud personaliprognoose jms personalialaseid tegevusi.

Eelnõu punktiga 14 luuakse PÄA struktuuri uus osakond, milleks on rahvusvahelise koostöö osakond. Eelnõu **punktis 24** on esitatud rahvusvahelise koostöö osakonna põhiülesanded. PÄA väliskoostöö eesmärk on kujundada ja esindada PÄA seisukohti ning luua ja hoida suhtlusvõrgustikku. Pikaajaliste muudatuste tulemusena on väliskoostöö muutunud eraldi üksuse ja valdkonna asemel struktuuriväliseks tegevussuunaks oma teenuse, protsesside ning tegevustega. Selle tagajärjel on tekkinud olukord, kus asutuses ei juhitata ega arendata väliskoostööd kui eraldiseisvat valdkonda ning samuti esineb ebaselgus töökorralduslike rollide ja eestvedamise osas. Seega ei vasta kehtiv PÄA väliskoostöö korraldus ja juhtimine organisatsiooni vajadustele ja ootustele. Järelikult esineb vajadus rahvusvahelise koostöö osakonna loomiseks ja ülesannete määramiseks. Osakonna peamised ülesanded on seotud Päästeameti rahvusvahelise koostöö ja tegevuste üldkoordineerimise ja juhtimisega. Samuti on olulised ülesanded teenuste arendamine, nende vastavuse ja mõju hindamine ning koostöö korraldamine asutuste, välisriikide asjaomaste ametiasutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Osakond kujundab rahvusvaheliseks koostööks asutuse seisukohti ja suundi. Praktilise poole pealt kuulub osakonna tegevuste hulka välisvisiitide korraldamine, välisesindajate vastuvõtmine, väliskoostöös osalemine, eelarve planeerimine ja korraldus, partnersuhete loomine ja hoidmine, ülevaadete koostamine ja välisrahastuse koordineerimine ning tehnilise toe pakkumine.

Eelnõu punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks viide, et struktuuriüksuse juhi õigused, kohustused ja vastutus määratakse kindlaks ametijuhendis. Sätte kehtetuks tunnistamise korral vastav nõue aga ei kao, sest see on esitatud PÄA põhimääruse § 12 lõikes 2. Nimetatud paragrahvis on toodud struktuuriüksuse juhi põhiülesanded ja ametijuhendis võib neid täpsustada.

Eelnõu punktiga 16 antakse uus sõnastus PÄA põhimääruse §-dele 15-19, st päästetöö oskanna, ohutusjärelevalve osakonna, kriisiosakonna, ennetustöö osakonna ja arendusosakonna põhiülesannetele. Muudatusega jaotatakse ameti struktuuriüksuste vahel täpsemalt ära elanikkonnakaitsealase tegevuse vastutusvaldkond. Kuna nii sisulisi kui sõnastuslikke muudatusi on mitu, on õigem esitada need uues sõnastuses:

- päästetöö osakonna põhiülesannetest jäetakse välja ulatusliku või pikaajalise päästetöö koordineerimine ja juhtimine. See on tingitud asjaolust, et päästetööde juhtimine on ametis paigas juhtimistasanditega, milleks on meeskonnavanem, välijuht, operatiivjuht või vastutav juht ning päästetöö osakond iseseisvalt päästetöid ei juhi;
- ohutusjärelevalve osakonna põhiülesannete loetelu täiendatakse varjumise korraldamise ja koordineerimisega ning järelevalve tegemisega valdkonda reguleerivates õigusaktides sätestatud ulatuses. Varjumise korraldamine hõlmab varjumiseks valmistumist, sealhulgas avalikkuse teadlikkuse suurendamist ja teavitamist. Varjumise korraldamisel ja koordineerimisel teeb PÄA koostööd kohaliku omavalitsuse üksuse, asjaomase asutuse ja isikuga, kes aitavad oma pädevuse piires varjumist korraldada. PÄA ülesanne on suurendada inimeste teadlikkust varjumisest järgmiselt: näiteks kuhu ja kuidas varjuda, kus asuvad avalikud varjumiskohad, kuidas eri hoonetes tõsta varjumiskindlust. Lisaks korraldab PÄA varjumiskohtade tähistamise, teavitab nende asukohast ja annab varjumise korraldamiseks vajalikke suuniseid;
- kriisiosakonna põhiülesannete loetelu täiendatakse elanikkonnakaitse ja ulatusliku evakuatsiooni valdkonnaga ning piiriülese päästetöö korraldamisega;

- ennetustöö osakonna põhiülesandeid täiendatakse tule-, vee- ja plahvatusohutuse ning elanike kriisivalmiduse tegevuste korraldamise ja koordineerimise ülesandega. Põhiülesannetest jäetakse välja ennetustöö integreerimine ameti tegevusvaldkondadesse;
- arendusosakonna põhiülesannete hulka lisatakse PääA andmehaldusega, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni-alaste tegevuste korraldamine ja koordineerimine. 2022. aastast on tööl andmehalduse nõunik, kelle ülesanne PääA andmehalduse, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialaste tegevuste korraldamine ja koordineerimine. 2022. aastast on tööl andmehalduse nõunik, kelle ülesanne on PääA andmehalduse ja -kvaliteedi süsteemi arendamine ning koordineerimine. Samuti on 2017. aastast tööl inimesed, kelle ülesanded on seotud PääA eesmärgede toetava teadus- ja arendustegevuse koordineerimise, innovatsiooni juhtimise ning alates 2020. aastast ka teenusedisaini meetodika juurutamisega (koolituste, arenguprogrammide, ideesprindi korraldamine jne). Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialaste tegevuste koordineerimist peetakse oluliseks ka päästevõrgustiku strateegias aastani 2025⁵ (tegevussuund 6.3.2 „Uuendusmeelse ja teadmispõhise organisatsioonikultuuri soodustamine“) ning siseturvalisuse arengukava 2020–2030⁶ (tegevussuund „Innovatsiooni ja tõenduspõhise poliitikakujundamise edendamine“). Täpsustatakse planeerimis- ja arendusalase tegevuse korraldamise ja koordineerimise põhiülesande sõnastust, mis praegu on liiga laialivalguv ning mitmetähenduslik. Uue redaktsiooni kohaselt on arendusosakonna põhiülesanne ameti strateegilise planeerimise korraldamine. Välja jäetakse välis- ja sisekeskkonna analüüsimise ning asutuse tegevusriskide ja mõjude hindamine, sest see on juba hõlmatud osakonna põhiülesandega analüüsida ameti strateegilisi põhinäitajaid. Ühtlasi ei tegele arendusosakond enam eraldiseisvalt riskijuhtimise korraldamisega, vajalikke riskihalduse elemente arendatakse teenuspõhise strateegilise planeerimise raames.

Eelnõu punktidega 17, 20 22 ja 23 tehtavad muudatused hõlmavad osakondade põhiülesannete sõnastuse ühtlustamist.

Eelnõu punktidega 18 ja 19 tehakse muudatusi haldusosakonna põhiülesannetes. **Punktiga 18** sõnastatakse ümber haldusosakonna üks põhiülesanne. Kehiva sõnastuse kohaselt on haldusosakonna ülesanne ulatuslikul või pikaajalisel pääste- ja demineerimistööl, rahvusvahelisel päästetööl või õppusel logistilise tegevuse toetamine. Muudatuste kohaselt sõnastatakse ulatuslik või pikaajaline pääste- ja demineerimistöö ümber päästesündmuseks ning lisatakse ulatuslikul evakuatsioonil logistilise tegevuse toetamine. **Punktiga 19** lisatakse haldusosakonna põhiülesannete hulka ameti varade ning operatiiv-, toimepidevuse- ja kriisivarude haldamine.

Eelnõu punktiga 25 ühtlustatakse demineerimiskeskuse esimese põhiülesande sõnastust osakondade esimese põhiülesande sõnastusega. Eelnõuga parandatakse kirjaviga sõnas „demindeerimistöö“ ning lisatakse demineerimiskeskuse põhiülesannete hulka ulatusliku või pikaajalise demineerimistöö koordineerimine ja juhtimine.

Eelnõu punktiga 26 täpsustatakse päästkeskuse põhiülesannet ja lisatakse punkti 6 elanikkonnakaitsealase tegevuse korraldamine.

Eelnõu punktiga 27 tunnistatakse kehtetuks päästkeskuse põhiülesanne teostada järelevalvet kemikaaliseaduses sätestatud nõuete täitmise üle. Samasisuline kohustus on toodud juba sama paragrahvi punktis 3, mistõttu on tegemist tarbetu kordusega.

⁵ Päästeamet. [Päästevõrgustiku strateegia aastani 2025](#), lk 34. Vaadatud 29.04.2025.

⁶ Siseministerium. [Siseturvalisuse arengukava 2020-2030](#), lk 40. Vaadatud 29.04.2025.

Eelnõu punktiga 28 sõnastatakse ümber päästeskuse õigus tegutseda väljaspool päästeskuse tegevuspiirkonda. Muudatuse kohaselt jäetakse välja viide, et päästeskusel on õigus päästetööl ja ohutusjärelvalves tegutseda väljaspool päästeskuse tegevuspiirkonda. Muudatus on vajalik, et PääA saaks oma kõigi ülesannete täitmist vajaduse korral ümber korraldada mitte ainult päästetööl ja ohutusjärelvalves tegutsedes.

Eelnõu punktiga 29 kehtestatakse lisa 2 uues sõnastuses.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrus ei mõjuta riigi välissuhteid, majandust, elu- ja looduskeskkonda, regionaalarengut ega kohaliku omavalitsuse korraldust.

4.1 Mõju riigiasutuste korraldusele

4.1.1 Täpsustatakse osakondade põhiülesandeid ja võimaldatakse luua kuni kolm peadirektori asetäitja ametikohta senise kahe asemel.

Mõju sihtrühm

PääA. PääA-s töötab üle 2000 teenistuja⁷. Muudatus mõjutab eelkõige PääA teenistujaid. Arvestades riigiametnike ja -töötajate koguarvu, on sihtrühm väike.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Muudatuste peamine mõju on suurem õigusselgus. Muudatustega arvestatakse väljakujunenud praktikad ja PääA teenuste arendamise vajadusi. Muudatustega pannakse osakondadele uusi põhiülesandeid, mis kajastavad kriisideks valmistumisel väljakujunenud praktikad. Muudatused avaldavad kõige suuremat mõju PääA-le, kuid arvestades, et PääA juba täidab põhimääruses sätestatud ja eelnõuga täpsustatud ülesandeid, on kokkuvõttes mõju kogu isikkoosseisule väike, puudutades vaid üksikuid töökohti. Mõju on positiivne, kuna suurema õigusselgusega on avalikkusele ja PääA-le loodud selgus täidetavatest ülesannetest.

Rahvusvahelise koostöö osakonna loomisel lähtutakse tegelikest vajadustest ja mõjust asutusele. Osakonna loomisega tagatakse suurem selgus rahvusvahelises suhtluses ning asutuse sees tagatakse seeläbi parem kaasatus ja protsesside juhtimine. Struktuuriüksuse juhi ametikoht luuakse väliskoostöö koordinaatori ametikoha ümberkujundamise arvelt. Ettepanek osakonna juhi ametikohale asumiseks tehakse praegusele väliskoostöö koordinaatorile ja selle kaudu kujundatakse ametikoht ümber. Teistel ametikohtadel ei tohiks muudatus kaasa tuua koondamisolukorda. Rahvusvahelise koostöö osakonna juhi palk võrreldes väliskoostöö koordinaatori palgaga suureneb, kuid eelarveline lisavajadus ametikoha ümberkujundamiseks ei ole suur. Rahastusallikas on Päästeameti jaotamata palgafond.

⁷ Päästeamet. [Päästeamet organisatsioonina](#). Vaadatud 29.04.2025.

Kolmanda peadirektori asetäitja koha loomisega seotud palgakulu kaetakse juhtkonna vahetus alluvuses olevate struktuuriüksuseväliste kohtade ümberkorraldamise ja nende vähendamise arvelt.

Muudatused on ühekordsed ja nendega ei kaasne olulisi ümberkorraldusi PÄA tegevuses, sest vastavad ametikohad on loodud ning neid ülesandeid juba täidetakse:

- viivitamatu ohuteate edastamise valmistumise koordineerimiseks on PÄA-l loodud ja täidetud ametikoht, et töötada välja ohuteate kanalite kasutamise üldpõhimõtted ning koostöös partnerasutustega pöörata senisest rohkem tähelepanu avalikkuse ohuteavitusest teadlikkuse suurendamisele. Mõju kogu isikkoosseisule on väike, sest muudatused puudutavad vaid üksikuid töökohti ja teavituskampaaniate läbi viimise kogemus on PÄA-l olemas;
- varjumise korraldamise ülesannet PÄA praegu juba täidab ja loodud on viis varjumise valdkonna ametikohta, mis on võrreldes PÄA koosseisuga väike arv. PÄA töökoormuse kasv on kokkuvõttes samuti väike. Eelduslikult ei kaasne muudatustega kohanemiskulusi ega muud ebasoovitavat mõju.

4.1.2. Staažimärgid kõigile PÄA ametnikele ja töötajatele

Mõju sihtrühm

PÄA ametnikud ja töötjad, kes ei ole päästeametnikud ning PÄA teenistuja, kes peab arvestust. Arvestades riigiametnike ja -töötajate koguarvu, on sihtrühm väike.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Kõigi PÄA teenistujate staaži väärtustamine suurendab kuuluvustunnet ja sidusust PÄA-ga.

PÄA teenistuja, kes praegu peab arvestust ainult päästeteenistujate staaži üle, peab edaspidi hakkama arvestust pidama rohkemate teenistujate üle, et tellida teenisturiste ja korraldada nende üleandmist.

Mõju ulatus PÄA-le on väike, aga positiivne, kuna staažimärk aitab eelduslikult suurendada motivatsiooni. Arvestades kirjeldatud mõju väikest ulatust, sihtrühma ja ebasoovitava mõju riski, ei ole mõju oluline.

4.2. Sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm

Elanikkonnakaitse on riigi ja ühiskonna tegevus, mis tagab inimeste elu ja tervise kaitse ning toimetuleku kriisiolukorra ajal. Oluline on suurendada isikute ja asutuste teadlikkust elanikkonnakaitse tegevustest, nagu ulatuslik evakuatsioon, varjumine ning ohuteavitus. Täpsustatud ülesanded aitavad tunduvalt tõhustada elanikkonnakaitset.

Mõju sihtrühmale võib pidada **positiivseks ja oluliseks**, sest suureneb inimeste teadlikkus kriisis käitumisest ning seeläbi paraneb võime kriisis iseseisvalt toime tulla.

4.3. Järeldus mõjude olulisuse kohta

Muudatusel on positiivne mõju, kuna PÄA loob oma ülesannete täitmisega elanikele turvalisust ja valmisolekut kaitsta end eri ohtude eest. Seega kasvab eelnõu mõjul Eesti elanike elu ja tervise kaitse ning arusaam, et PÄA on inimese ja riigi vahel oluline kontaktpunkt, kelle poole pöörduda, kellelt saada juhiseid ja kust võivad tulla olulised sõnumid elu või vara puudutavate sündmuste kohta.

Päästeametile on mõju ulatus väike, kuna Päästeamet täidab eelnõus täpsustatud ja lisandunud ülesandeid juba praegu ning on nende ülesannete täitmisega kohanenud.

Mõju ulatust ja sagedust võib pidada kokkuvõttes pigem väikeseks, kuna muudatus ei nõua isikutelt ka tavaolukorras oma käitumise suuremat muutmist ning mõju avaldub enamasti kriisiolukorra ajal ehk väga harva.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise riski ei ole.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne otsest tulu.

Peadirektori kolmanda asetäitja ametikohaga seotud eelarve on kavandatud juhtkonna vahetus alluvuses olevate struktuuriüksuseväliste kohtade ümberkorraldamise ja nende vähendamise arvelt. Seega ei kaasne selle muudatusega lisakulu.

Osakondade põhimäärused ja mõned ametijuhendid vajavad muutmist, kuid selliseid muudatusi tuleb PÄA töös ette ka muul ajal ning seega on see igapäevaste teenistusülesannete tavapärane osa ja töökoormus võib lühiajaliselt kasvada, kuid see ei ole püsiv.

Staažimärkide väljaandmine nõuab nende mõningast ümberdisainimist. Praegu saab neid välja anda kõige rohkem 45-aastase staažiga isikule, kuid muudatusega tekib vajadus anda neid välja ka rohkemate teenistusaastate täitumisel. Samuti suureneb staažimärgi saajate hulk, sest see ei ole enam piiratud ainult päästeteenistujatega.

Kogu staažimärkide saajate hulgast enamiku moodustavad aga need, kellel on täitunud viis teenistusaastat või on see üsna pea saabumas. Praeguse koosseisu arvestuses on jõudnud 5-aastase staaži täitumiseni (5–9 aastat) 371 teenistujat ja neil on õigus saada 5 teenistusaastat näitav staažimärk. Väiksema kui 5-aastase staažiga on 480 teenistujat, kellest hinnanguliselt 80% jõuab 5-aastase staažini. Seega tuleb arvestada, et hetkeseisuga tuleb välja anda 480 märki ja lähima 5 aasta jooksul lisaks 384 märki.

Ühe staažimärgi hind on ilma käibemaksuta u 14 eurot (oleneb tellitavast kogusest). Seega on praegune lisakulu u 6700 eurot. Järgneval aastal täitub u 5-aastane staaž 77 teenistujal ja see toob kaasa lisakulu 1100 eurot aastas.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, sest muudatustega harjumine ei vaja üleminekuaega ning vajalikud muudatused on PÄA sisemistes aktides juba tehtud ning jõustuvad käesoleva eelnõu jõustumisel.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu ei koostööstata Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. aasta määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 6 lõike 1 alusel teiste ministeeriumidega, kuna see puudutab üksnes Siseministeeriumi ja tema valitsemisala. Lisaks on PÄA olnud kaasatud eelnõu väljatöötamisse.